

Förbandsbesöksrapport

Norrlands dragonregemente (K 4)

28 oktober 2021

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem före detta värnpliktiga som väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar i slutet av verksamhetsåret. Rapporten utgör också en dialog med besökt förband, som därmed får möjlighet att åtgärda fel och brister. Dessa kommer följas upp av Pliktrådet vid senare besök.

Pliktrådet tillser att detta dokument går ut till LMA, förbandschef eller motsvarande funktion samt förtroendevalda värnpliktiga på relevant förband. LMA ansvarar i sin tur för att vidarebefordra rapporten till relevanta funktioner på förbandet och de Pliktrådet träffat under sitt besök samt till berört soldathem. Berört förband har lämnat synpunkter på rapportens innehåll, den görs nu publik.

Deltagare:

Sven Blomberg, Anton Hanny

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Inledning.....	3
Organisation	3
Arbetsmiljö & säkerhet.....	3
Fysisk belastning.....	3
Psykisk hälsa	4
Försvarshälsan.....	4
Attityder	4
Utrustning.....	5
Avbruten utbildning	5
Boendemiljö & vistelseutrymmen.....	5
Medinflytande	6
Information och mönstring	6
Avslutning.....	6

Sammanfattning

Pliktrådet kan efter vårt besök på K 4 konstatera att det nyupprättade förbandet har välmotiverade värnpliktiga som är nöjda med utbildningen, men att vissa förbättringar behöver ske. Det finns fräscha och hemtrevliga vistelsemiljöer, speciellt logementen. Däremot vittnar värnpliktiga om enstaka befäl som betar sig mindre bra under inryckningsperioden och de påföljande veckorna.

Antalet värnpliktiga som har tvingats avbryta utbildningen är färre än tidigare år, men skador förekommer fortfarande.

Pliktrådet konstaterar att de värnpliktiga påverkas av avsaknaden av särskild anpassad utrustning för jägartjänst. Pliktrådet kommer att skriva en särskild rapport om utrustningsbekymren på förbandet. Den går att begära ut via info@pliktradet.se.

Avslutningsvis tog förbandet emot oss väl och verkade engagerade i de frågor och synpunkter som vi lyfte.

Inledning

Pliktrådet besökte K 4 den 28 oktober 2021. Under dagen träffade Pliktrådet stora delar av förbands-, bataljons-, kompani- och plutonsledning samt många värnpliktiga. Besöket avslutades med ett möte där Pliktrådet uppmärksammade bataljonsledningen samt LMA om de tydligaste bristerna som vi uppmärksammat under besöket.

Rapporten är skriven så att styckena inleds med en observerande del och avslutas med Pliktrådets synpunkter och/eller kravställningar.

Organisation

Värnpliktsutbildningen på K 4 består av en skvadron med 148 värnpliktiga. Utbildningen är 10,5 månader lång. Förbandet har tillräckligt många befäl, däremot är många unga och saknar erfarenhet av värnpliktsutbildning.

Rent organisatoriskt ligger fortfarande mycket av det administrativa kvar hos I 19, eftersom förbandet nyligen invigdes och dessförinnan var ett detachement till just I 19. Från årsskiftet kommer K 4 att överta många av dessa uppgifter för att bli ett eget, självständigt regemente.

Arbetsmiljö & säkerhet

Fysisk belastning

Den fysiska belastningen på K 4 är hög. En jägarsoldat bär mycket och tung packning, vilket leder till stor fysisk belastning och risk för skador. För att kunna arbeta under dessa förutsättningar har förbandet tillsammans med fysioterapeuter och läkare tagit fram en egen belastningstrappa. Trots det skadas värnpliktiga, både på grund av den höga belastningen och av att utrustningen de har är otillräcklig och inte anpassad för deras tjänst. De värnpliktiga vittnar om att det ofta är brist på tid för återhämtning. Dessutom deltar många värnpliktiga i tjänst, trots att de är skadade och behöver vila.

Pliktrådet har förståelse för de speciella förhållanden och uppgifter som jägarna utbildas för. Däremot så finns det vissa skador som skulle kunna undvikas. Att värnpliktiga förs med ut i fält när de är skadade, för att inte riskera att uppnå 10 % frånvaro, kan i stället leda till att de skadas än mer eller att skadan inte läker. Om Försvarshälsan har gett en rekommendation ska inte befälen ge en annan.

Pliktrådet anser att K 4 kan planera verksamheten bättre för att minska antalet skador. Exempelvis berättade de värnpliktiga att de hade fältdygn direkt efter en snabbmarsch och att det därefter hade uppstått flera skador.

Psykisk hälsa

Det finns ett behov av utökat samtalsstöd på K 4 och i nuläget finns ingen psykolog på plats på heltid. Psykologen är där en dag i veckan och finns övriga dagar, i nödsituationer, tillgänglig över telefon.

Då de värnpliktiga används i skarp tjänst bör förbandet se över hur de hanterar situationer som kan uppstå, efter skarp tjänst som varit psykiskt påfrestande. De värnpliktiga vittnade om att de efter skarp tjänst inte fått någon tid till debriefing eller samtal, vilket de tycker hade varit bra.

Försvarshälsan

Försvarshälsan på K 4 är något underbemannad i förhållande till antalet skador och värnpliktiga. Utöver avsaknaden av en psykolog på heltid önskar de även en arbetsmiljöingenjör, även denne på heltid.

Försvarshälsan noterar att skador inträffar framför allt i samband med de tyngre övningsperioderna och att det uppstår fler skador i samband med snabbmarscher. Försvarshälsan gör vissa anpassningar för individer genom att till exempel erbjuda Lundhagskängor. Försvarshälsan uttrycker även att 90-kängan är underkänd för den verksamhet som jägarna bedriver.

Attityder

De värnpliktiga vittnar om hur de av vissa befäl blivit illa behandlade kring inryck. Exempelvis förekom situationer som de värnpliktiga upplevde som kollektiv bestraffning. Det har lett till minskat förtroende för de befäl som betedde sig illa under den perioden, vilket därefter lett till att de värnpliktiga undviker att gå till dessa befäl vid problem eller synpunkter. De värnpliktiga berättade dock att bemötandet och relationen med befälen har blivit bättre över tid och de befäl som betett sig illa är inte längre kvar.

En annan företeelse som lyftes till Pliktrådet är att när de värnpliktiga går till befälen och berättar att de är skadade så får de ofta frågan "*Kan du vara med?*". Ett problem med en sådan fråga är att värnpliktiga ofta *kan* vara med, även om de inte *borde* vara det.

Pliktrådet ser förbättringspotential och tror att K 4 kan minska antalet skador, förbättra relationen mellan värnpliktiga och befäl samt öka utbildningskvaliteten. Pliktrådet föreslår att förbandet ser över inryckningsperioden och påföljande utbildningsveckor. Inryckningsperioden och omställningen från civil till militär kan vara svår. Ytterligare påfrestningar i form av dåligt bemötande från befäl bidrar inte till goda utbildningsförhållanden.

Utrustning

Vid Pliktrådets besök var det tydligt att det finns stora problem med den utrustning som de värnpliktiga får ut. Pliktrådet kommer därmed att sammanställa en särskild rapport om utrustningen och delge relevanta funktioner inom Försvarsmakten.

Bristerna gäller i huvudsak att jägarna inte får ut jägarspecifik utrustning som lämpar sig för det tuffa och svåra uppdrag som de ska utföra. Konsekvensen av att utrustningen inte är specifik är att många värnpliktiga skadas i onödan. Det försvårar även deras arbete avsevärt.

Avbruten utbildning

Ur den ineliggande kullen har sju värnpliktiga avrustat i förtid, vilket verkar vara något färre än tidigare år. Pliktrådet önskar att K 4 gör en analys över varför antalet avbrott har minskat, ta fasta på de faktorer som gör att antalet avbrott har minskat samt fortsätta arbeta för så få avbrott som möjligt.

Boendemiljö & vistelseutrymmen

I K 4:s huvudbyggnad ligger matsal, logement, Försvarshälsan, soldathem, gym och idrottshall.

Samtliga värnpliktiga bor i en logiflygel. Logementen är moderna och liknar mer en liten lägenhet med en större sovsal, än ett traditionellt logement. Förbandet menar att boendetrymmena är utformade på ett sätt som skapar god gruppdynamik.

Soldathemmet är litet, men utrustat med böcker, TV, datorer med internet, pingisbord och sällskapsspel. I soldathemmet finns även en större sal som används som biosalong och utbildningssal. Det finns dessutom en utomhusyta där det anordnas aktiviteter på sommaren. Soldathemmet bjuder de värnpliktiga på kaffe.

Gymmet och idrottshallen är moderna och fräscha, där idrottshallen är utrustad med en stor klättervägg. Förbandet informerade om att det skulle behövas fler lättare vikter på gymmet för att göra träningen mer lättillgänglig för alla, oavsett tidigare styrka eller gymerfarenhet.

Pliktrådet tycker att logementen är fina och om de dessutom främjar en god gruppdynamik har vi inga anmärkningar. Pliktrådet håller med förbandet om att fler lättare vikter på gymmet vore bra och uppmanar att detta köps in. Det finns även förbättringspotential för soldathemmet, men att soldathemmet har flyttats från stan till regementet är en bra början. Soldathemmet drivs av en engagerad soldathemsföreståndare som skulle behöva ytterligare resurser för att kunna öka utbudet av fritidsaktiviteter för de värnpliktiga. I dagsläget saknas till exempel tv-spel och soldatshop.

Medinflytande

K 4 har en väletablerad medinflytandeorganisation. Vad Pliktrådet kunde se så har förbundet engagerade och kunniga förtroendevalda, samt en LMA som tar medinflytande på allvar. Däremot så finns det vissa brister i medinflytandet. De förtroendevalda känner inte att de får tillräckligt med tid för att förbereda sig inför plutonens timme. Inför bataljonsnämnd har de förtroendevalda inte fått någon tid alls att förbereda sig, vilket gör nämnden svår att genomföra.

Att ge de förtroendevalda tid att förbereda sig inför plutonens timme och de olika nämnderna är viktigt för att de ska kunna utföra sina uppdrag på bästa sätt. K 4 behöver tillse att tid avsätts för förberedelsearbetet under tjänstetid, eftersom uppdraget som förtroendevald ska ske på tjänstetid, utan att gå ut över den förtroendevaldas utbildning.

Information och mönstring

Det finns synpunkter på mönstringsprocessen, från både förbundet och de värnpliktiga. Det som framkom under besöket var att man ansåg, från förbundet såväl som de värnpliktiga, att man missar onödigt många skador och skavanker under mönstringen, som sedan uppdragas först på plats under inryck.

Det är för mönstrande som ska till K 4 extra viktigt att Plikt- och prövningsverket kontrollerar de mönstrandens fotvalv och knän. Detta på grund av deras tunga fysiska belastning. Pliktrådet föreslår därför att förbundet fortsätter att arbeta med Plikt- och prövningsverket för att tillse detta.

Avslutning

Pliktrådet hoppas att vi med denna rapport har förmedlat våra intryck på ett konstruktivt sätt. Besöket på K 4 kändes väl förberett och vi blev väl bemötta. Som alltid finns det områden som behöver förbättras, framför allt vad gäller den personliga utrustningen. Pliktrådet uppmanar K 4 att fortsätta arbetet för att så få värnpliktiga som möjligt ska avbryta utbildningen i förtid. Vi hoppas att K 4 omgående tillser att de förtroendevalda får tillräcklig tid för medinflytandearbetet.

Vi ser fram emot ett fortsatt gott samarbete mellan Pliktrådet och K 4.

Sven Blomberg
Pliktrådet